

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

SOL 066 Socialt arbete med inriktning mot kulturmöten och integration

Vårterminen 2005

**BLATTE - EN ETNICITET?
OM UNGDOMARS MED UTLÄNSK
BAKGRUND SYN PÅ SIN ETNICITET**

Författare: Madeleine Romero

Handledare: Lars B. Ohlsson

Abstract

Immigrants and children of immigrants are statistically lumped together into a category of 'person with foreign background'. Blatte is a degrading and violating word when directed at immigrants by Swedes. The aim of my essay was to test to what extent the Swedish term 'blatte' could be qualified as an ethnicity in the sense that young people with foreign background born between 1981 and 1984 living in a neighborhood with a high population of people with foreign backgrounds have another ethnicity, besides the Swedish and the "home country ethnicity" to find themselves and their identity in.

My method consisted of interviewing six people between the ages of 21 and 24 with different ethnic backgrounds living in a limited area of Malmö, Sweden's third biggest city. I tested my hypothesis of these people having a third ethnicity to relate to against three schools and from two out of three schools defending my hypothesis, my result is that blatte can not fully be seen as an ethnicity but definitely shows tendencies of becoming one in the future.

Innehållsförteckning

Förord	6
1. Inledning	7
1.1. Problemformulering	7
1.1.1. Inledning.....	7
1.1.2. Ordet blatte	7
1.2. Syfte.....	8
1.3. Metod och urval.....	8
1.3.1. Studiens uppläggning	8
1.3.2. Definition av etnicitet.....	9
1.3.3. Etiska överväganden.....	10
1.3.4. Avgränsningar	11
1.3.5. Intervjupersoner.....	12
1.3.6. Intervjumiljö.....	13
1.3.7. Studiens resultatets tillförlitlighet och trovärdighet.....	13
1.4. Tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter	16
1.4.1. Tre skolor att analysera etnicitet utifrån.....	16
1.4.2. Bjurström, Erling; Ungdomskultur som kamp mot etnisk identitet	16
1.4.3. Lema, Antoine; Africa Divided.....	17
1.4.4. Rojas, Mauricio; Sveriges oälskade barn	17
1.4.5. Sernhede, Ove; Ungdom och svart identifikation	18
1.4.6. Song, Miri; Choosing Ethnic Identity	18
1.5. Fortsatt framställning	19
2. Avhandling av problemet	19
2.1. Presentation	19
2.1.1. Katarina	19
2.1.2. Jonnah.....	20
2.1.3. Oscar.....	20
2.1.4. Johan.....	20
2.1.5. Emma	21

2.1.6. Orvar.....	21
2.2. Blatte som etnicitet utifrån Bjurströms definition.....	21
2.2.1. Blattar ska föreställa sig ha ett gemensamt ursprung.....	21
2.2.2. Föreställningen om detta gemensamma ursprung ska ha reproducerats över flera generationer.....	23
2.2.3. Blattarna ska kunna identifiera sig själva som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader	23
2.2.4. Blattarna ska identifieras av utomstående som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader	25
2.2.5. Både blattarna själva och utomstående ska kunna bestämma vem som är blatte enbart genom att se på personen (fysiska kännetecken).27	
2.2.6. Blattar ska förfoga över vissa mer eller mindre bestämda territorier...27	
2.2.7. Blattar ska utöva endogami	28
3. Analys	28
3.1. Blatte som etnicitet utifrån the modernist school.....	28
3.2. Blatte som etnicitet utifrån the primordialist school.....	28
3.3. Blatte som etnicitet utifrån the perennialist school.....	31
4. Slutdiskussion	31
4.1. Slutsats och sammanfattning.....	31
4.2. Diskussion.....	32
5. Källförteckning	34
5.1. Monografier.....	34
5.2. Antologier	34
5.3. Tidskriftsartiklar.....	34
5.4. Officiella tryck	35
5.5. Övriga källor	35
5.5.1. Internet.....	35
5.5.2. Musik.....	35
5.5.3. Uppslagsverk.....	35
6. Appendix.....	36

6.1. Appendix 1. Intervjuguide	36
6.2. Appendix 2. Identitet.....	38
6.3. Appendix 3. Definition av etnicitet.....	39

Förord

Denna uppsats skrevs av mig, Madeleine Romero, under tio veckor vårterminen 2005 som c-uppsats på termin 6, socionomprogrammet, Socialhögskolan, Lunds Universitet.

Jag vill ta detta tillfälle till att speciellt tacka de som låtit sig intervjuas av mig. Tack för att Ni har ställt upp för mig. Jag har älskat och njutit av varje minut med Er, mina vänner. Jag vill att Ni ska veta att tack vare Er har jag kommit ett steg närmare att hitta min egen kulturella och etniska identitet, eller om inte annat har jag kommit ett steg närmare att förstå varför jag inte hittat den.

1 Inledning

1.1 Problemformulering

1.1.1 Inledning

I och med invandringen till Sverige de senaste decennierna har en ny grupp i samhället skapats. Det är framförallt ungdomarna och barnen jag pratar om, vi som vuxit upp i Sverige men som av någon anledning ändå inte ses som, och inte känner oss som, svenskar.

Sedan jag var tio – tolv år gammal, då jag förstod att jag inte bara var svensk, har jag brottats med det faktum att jag är svensk, men ändå inte. Jag har kämpat med vad som om inget annat åtminstone upplevs som tusentals frågor om min kulturella och etniska identitet, men för varje fråga jag svarar på, väcks två (eller fler) nya. Jag är född i Sverige. Jag är svensk medborgare. Jag har dokumenterat svensk släkt tillbaka till 1700-talet. Trots detta kan jag inte finna mig tillrätta i Svenssons värld, för precis som jag har en fiskarsläkt från Malmö, Sverige, har jag också en fiskarsläkt från Tanza, Cavite, Filippinerna. Som Mauricio Rojas så sorgligt och vackert illustrerar situationen i *Sveriges oälskade barn*:

Dessa ungdomars grundproblem, det problem som i många fall leder till allvarliga identitetskonflikter och personlighetsstörningar, är att de hör till ett land, Sverige, som ännu inte är moget att känna igen, värna om och älska alla sina barn så som de är (Rojas, 2001, s.15).

1.1.2 Ordet blatte

Blatte är ett nedsättande och kränkande ord när det används av svenskar mot personer från andra delar av världen (<http://www.spraknamnden.se>). Idag menar jag att det är ett ord som delvis tagits tillbaka av invandrarungdomar. Vi själva upplever att ordet får en positiv klang om det används mellan två personer som räknas in i kategorin 'blatte'. Vad som ledde till just utforskandet av om blatte är en ny etnicitet, var min undran över om andra, liksom jag, som varken kunde säga att de var svenskar eller tillhörde sina föräldrars etniska grupp, kände samhörighet med andra så kallade blattar oavsett geografiskt ursprung.

1.2 Syfte

Mitt syfte med denna uppsats är att testa huruvida blatte kan räknas som en etnicitet genom att fråga ungdomar födda mellan 1981 och 1984 med utländsk bakgrund på det område jag avgränsat studien till om de har en tredje etnicitet, förutom den svenska och den så kallade ursprungsetniciteten, att hitta sig själv och sin identitet i.

1.3 Metod och urval

1.3.1 Studiens uppläggning

Arbets sättet för denna uppsats har varit deduktivt, det vill säga att jag har testat en redan från början färdig hypotes; att personer med utländsk bakgrund boendes och uppväxta på detta valda område födda mellan åren 1981 och 1984 har en tredje etnicitet, förutom den svenska och den så kallade "ursprungsetniciteten", som blatte att hitta sig själv och sin identitet i. Eftersom jag själv skulle kunna höra till den grupp jag undersöker hade jag en färdig hypotes då jag påbörjade mitt arbete vilket är orsaken till att jag valde ett deduktivt arbets sätt. Hade jag försökt mig på att arbeta med en liknande fråga på ett induktivt sätt anser jag att risken varit för stor att jag glidit över i ett deduktivt arbets sätt då jag redan formulerat min hypotes, något som stöttas av Popper som menar att det är en absurd föreställning att kunna börja med rena observationer utan någon form av teori (Halvorsen, 1992).

I mitt datainsamlade har jag använt mig av primära källor i form av intervjuer och forskning. Fördelen med primära källor är att informationen man tar del av i form av exempelvis berättelser och åsikter inte gått igenom och tolkats av en andra person innan de når fram till en själv som givetvis i egen tur tolkar om informationen.

Anledningen till att jag valde intervjuer framför exempelvis enkäter är att jag anser att detta är ett komplicerat ämne som kräver nyanserade svar vilket en enkät inte skulle tillåta på samma sätt. Jag önskade dessutom långa, personliga svar och möjlighet att ställa följdfrågor. En annan fördel med intervjuer är att intervjupersonerna inte vet vilka frågor som kommer närmast, till skillnad från exempelvis enkäter där man kan läsa i förväg, och därför inte kan justera sina svar i förväg för att passa kommande frågor (Halvorsen, 1992).

Enligt Halvorsen (1992) har jag osystematisk kontroll i en intervjusituation. Detta till skillnad från att inte ha någon kontroll som exempelvis vid passiva observationer och systematisk kontroll som exempelvis vid experiment (Halvorsen, 1992).

Jag valde att använda mig av individuella intervjuer för att just varje individ skulle få möjlighet att berätta sin historia och sin syn på sin identitet utan att bli störd av resterande intervjupersoner som, i sina känslor över att de varit igenom liknande saker, inte kunde hejda sig utan skulle avbryta. Jag hade önskat en gruppintervju för att diskutera hur mycket intervjupersonerna kände att de hade gemensamt med varandra (trots olika ursprung). Dock upplevde jag att flera av intervjupersonerna var antingen mycket upptagna eller arbetade oregelbundna tider vilket fick mig att inse att det i princip inte skulle vara praktiskt möjligt att hitta en tid då alla sju personer (mig själv inkluderad) kunde träffas och sitta ner i lugn och ro och prata om etniska identiteter.

1.3.2 Definition av etnicitet

Eftersom det inte finns en vedertagen definition på vad en etnisk grupp är eller vad som utgör etnicitet har var forskare eller vetenskapsman skapat sin egen definition av etnicitet (Lema, 1993). Den jag kommer att använda mig av i denna uppsats är Bjurströms:

I den moderna antropologin, etnologin och kulturvetenskapen avgränsar man i de flesta fall etniska grupper där föreställningen om ett gemensamt ursprung har reproducerats över flera generationer, samtidigt som gruppmedlemmarna identifierar sig själva och identifieras av utomstående som ett speciellt folk med hänvisningar till kulturella särdrag och skillnader (se t.ex. Barth 1969/1982, Ehn 1993, Berg 1994). Gemenskapen inom en etnisk grupp kan dock vara baserad på en rad olika element som t.ex. språk, religion, traditioner, seder, ras eller fysiska kännetecken. På motsvarande sätt kan gränserna gentemot utomstående vara mer eller mindre markerade t.ex. i form av territoriella avgränsningar eller endogami (gifte inom den egna gruppen). (Bjurström i Ahmadi, 1998, s. 119 – 120)

Med andra ord, för att blatte ska kunna ses som en etnicitet, tolkar jag Bjurströms (1998) definition av etnicitet på följande sätt:

- blattar ska föreställa sig ha ett gemensamt ursprung;
- föreställningen om detta gemensamma ursprung ska ha reproducerats över flera generationer;
- blattarna ska kunna identifiera sig själva som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader;

- blattarna ska identifieras av utomstående som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader;
- blattarna ska tala ett gemensamt språk;
- blattarna ska utöva en gemensam religion;
- blattarna ska ha gemensamma traditioner;
- blattarna ska ha gemensamma seder;
- både blattarna själva och utomstående ska kunna bestämma vem som är blatte enbart genom att se på personen (fysiska kännetecken);
- blattarna ska förfoga över vissa mer eller mindre bestämda territorier och/eller
- blattarna ska utöva endogami.

För det första kommer jag inte att använda mig av Bjurströms (1998) begrepp ras eftersom jag anser det vara ett kränkande begrepp. Modern genetisk forskning har visat på att skillnaderna mellan de så kallade "raserna" är avsevärt större än skillnaderna inom grupperingarna av vilket resultat den amerikanske genetikern Lewontin drog slutsatsen att indelningen av människan i olika raser är förödande för sociala och medmänskliga förhållanden samt att det inte finns några skäl att behålla indelningen då den visat sig sakna både genetisk och taxonomisk betydelse (Nationalencyklopedin, 1994). Dessutom utvecklades rasbegreppet under 1500- och 1600-talen för att rättfärdiga den brutala exploateringen av icke-européer (Vázquez Diaz, 29 maj, 1984).

Dock menar Bjurström (1998) inte att samtliga ovanstående kriterier måste uppfyllas för att en grupp ska kunna räknas som en etnisk grupp. Det är som tidigare nämnt mycket svårt att definiera vad en etnisk grupp är. Jag kommer att testa min hypotes med hjälp av mina intervjuer gentemot Bjurströms definition av vad etnicitet är samt gentemot tre olika skolor som kommer att presenteras under *1.4.1. Tre skolor att analysera etnicitet utifrån*.

1.3.3 Etiska överväganden

En möjlig risk så som jag ser den vid intervjuerna är den att befästa en etnisk identitet som inte redan finns och tvinga personerna att ta ställning till vilken etnisk identitet de anser sig ha. Jag anser huruvida att denna skada troligen skett redan i intervjupersonernas barndom. Med myndighetspersoners sätt att dra alla personer med utländsk bakgrund över en kam, med medias sätt att prata om alla personer med utländsk bakgrund som en grupp och med olika myndigheters olika definitioner av personer med utländsk bakgrund har jag svårt att se att fler

än ett fåtal av Sveriges etniska minoriteter idag inte har reflekterat över sina etniska identiteter.

Intervjupersonerna garanterades vid intervjutillfället anonymitet varför samtliga intervjupersoners namn och viss bakgrund som skulle kunna röja individens identitet har maskerats. Dock har inga fakta ändrats så pass mycket att exempelvis kön, etnicitet eller klasstillhörighet skulle påverkas.

1.3.4 Avgränsningar

Geografiskt sett har jag valt att avgränsa mitt undersökningsområde till ett område med hög invandratäthet i en stadsdel i Malmö. Anledningen till att jag valde att avgränsa mig till ett område i en stadsdel i Malmö är att det är svårt att tala generellt om vad ungdomar med utländsk bakgrund tycker i Malmö eller Sverige utifrån endast sex intervjuer. Varför jag valde ett område med hög invandratäthet är att jag i mina möten med ungdomar med utländsk bakgrund fått uppfattningen om att en gemensam 'blatte'-identitet sannolikt existerar i högre grad i områden med hög invandratäthet än i områden med låg invandratäthet.

Åldersmässigt letade jag efter ungdomar födda 1981 - 1984 då ungdomar är den ålderskategori jag är mest intresserad av och att jag anser att man vid 21 – 24 års ålder hunnit tänka igenom sin etniska identitet. Eftersom jag ville intervjua ungdomar med utländsk bakgrund om deras egna etniska identiteter var det även ett krav att de skulle ha någon form av utländsk bakgrund. Jag satte mina avgränsningar till att man antingen skulle vara född utomlands eller åtminstone ha en förälder född utomlands trots att Statistiska CentralByrån idag endast räknar in personer födda utomlands samt personer med två utlandsfödda föräldrar i kategorin 'person med utländsk bakgrund' (MIS 2002:3). Detta med anledning av att personer med minst en utlandsfödd förälder fram till relativt nyligen räknades in i kategorin 'person med utländsk bakgrund' samt att jag, utifrån egen erfarenhet av att ha en utlandsfödd förälder, anser att kulturen spelar så pass stor roll i ens liv att man sällan känner sig svenskare än de med två utlandsfödda föräldrar.

1.3.5 Intervjupersoner

Eftersom antalet ungdomar mellan 21 och 24 år med utländsk bakgrund även på ett litet område som det jag valt att undersöka är alltför många för mig att intervjua bestämde jag mig för att göra en stickprovsundersökning.

Att jag valde mina intervjupersoner på en icke-slumpmässig basis berodde på att jag redan hade ett antal kontakter på området som jag gärna ville prata med om deras etniska identiteter. Dessutom tror jag mycket på att man får bättre och ärligare svar från intervjupersoner om de känner till en åtminstone lite sedan tidigare än om jag hade frågat vem som helst jag träffat exempelvis på bussen eller i stan. Jag såg i urvalet till att båda könen var representerade lika mycket samt att intervjupersonerna kom från flera olika delar av världen då den grupp jag vill utforska består av personer med oerhört många olika etniska ursprung. I annat fall hade urvalet inte varit representativt för populationen.

Eftersom jag i ett flertal år arbetat ideellt som lärare på områdets grundskola och jag ville ha tag på ungdomar med utländsk bakgrund sökte jag mig till den högstadielklass jag för närvarande är extralärare i engelska i. Tre elever uppgav att de kände någon som passade in i kategorin som de kunde fråga. Tyvärr var det bara en person jag senare fick tag på, sannolikt av den anledningen att jag inte själv träffat dem jag skulle intervjua. Det är lätt att säga nej om en vän säger att någon han känner vill intervjua en och att man ska ringa henne. Den här intervjupersonen tog oväntat men välkommet med sig en kompis vid intervjutillfället som jag också tog tillfället till att intervjua. I detta fall förekom vad som kallas styrning av urval då en intervjuperson kom till mig genom en annan.

På grund av den dåliga utdelningen gick jag vidare till en annan högstadielklass där fyra personer uppgav sig känna personer som passade in i kategorin. Tyvärr gav det ingen utdelning, troligen av det skälet att jag i detta fall inte ens kände dem jag frågade.

Tack vare min praktik på stadsdelsförvaltningen området tillhör, och mitt engagemang inom antirasistiska verksamheter hade jag under hösten kommit i kontakt med fritidsledarna på områdets fritidsgård. De två som var i rätt ålder ställde upp utan tvekan.

Jag bestämde även tid och plats med en före detta elev till mig som tyvärr aldrig blev intervjuad då personen ringde mig samma dag som intervjun skulle ske och meddelade mig att hon inte kunde komma på grund av dödsfall i familjen.

Den femte intervjupersonen är en före detta klasskamrat till mig som jag knappt träffat sen vi slutade grundskolan. Jag kom i kontakt med henne igen tack vare min yngre bror som föreslog att han kunde fråga henne genom hennes yngre syskon som han har kontakt med. Det var från början menat att hon skulle ta med sin pojkvän, men kvällen för intervjun kom hon ensam då pojkvännen inte kunde komma.

Den sjätte och sista intervjupersonen är ett yngre syskon till en av mina före detta klasskamrater som jag träffade på av en slump och tog tillfället att fråga om han kunde tänka sig att ställa upp på en intervju.

1.3.6 Intervjumiljö

Fem av de sex intervjuerna tog plats vid mitt köksbord. Jag fick från början instruktioner av min handledare om att intervjuerna skulle ske i en så neutral miljö som möjligt och övervägde därför från början ett grupprum inne i högstadiebyggnaden på området skola, ett bibliotek eller ett café. Emellertid kom jag till de slutsatserna att vi på ett bibliotek skulle komma att störa andra och på ett café skulle bli störda av andra. Då alternativet nu stod mellan ett tråkigt, litet, instängt grupprum på en skola, som jag inte ännu kontrollerat om jag kunde få tillgång till, och mitt hem valde jag det senare.

En av intervjuerna tog plats på området fritidsgård av den anledningen att denna fritidsledare föreslog detta alternativ innan jag hann bjuda hem honom. Eftersom platsen var en neutral plats som vi båda kände oss bekväma i såg jag inga hinder i att utföra intervjun där.

1.3.7 Studiens resultatets tillförlitlighet och trovärdighet

Jag passar in på de kriterier jag satt upp för intervjupersonerna. Jag menar och hoppas att faktumet att jag delar så många faktorer med intervjupersonerna har bidragit till att jag fått möjlighet att ta del av mer detaljerad och ärlig information än jag fått om jag varit svensk, medelålders och uppvuxen på en plats som inte präglas av så många olika kulturer som just

detta område gör. Före intervjutillfällena var jag rädd för att intervjupersonerna kanske skulle modifiera sina svar och ge mig så kallade strategiska svar för att uppnå något (Halvorsen, 1992), exempelvis göra mig nöjd då samtliga visste vem jag var sedan tidigare. Dessbättre lade jag under intervjutillfällena inte märke till några sådana tendenser.

Problem jag kan tänkas uppstå från att jag haft ett relativt nära band till intervjupersonerna är min tolkning av deras svar. Eftersom jag själv inte bara har mycket gemensamt med de jag intervjuat utan även passar in på kriterierna jag haft på intervjupersonerna finns risken att jag tolkat intervjupersonernas svar utifrån de svar jag själv skulle ha givit. Kvale (1997) menar att det mänskliga samspelet är en väsentlig del av intervjusituationen vilket har frambringat kritik mot den kvalitativa forskningsintervjuns objektivitet men eftersom det finns så många skiftande föreställningar om objektivitet kan den kvalitativa intervjun varken klassas som en objektiv eller en subjektiv metod. Dessutom kan ett erkänt subjektivt perspektiv belysa särskilda aspekter av det undersökta fenomenet, föra fram nya dimensioner och bidra till ett mångperspektivistiskt skapande av kunskap (Kvale, 1997).

För att testa hur pålitliga mätningar är kan antingen två forskare företa oberoende mätningar vid samma tidpunkt eller en forskare göra samma mätning vid olika tidpunkter (Halvorsen, 1992). Jag bedömer trovärdigheten vara hög på det sätt att jag är övertygad om att samma intervjupersoner hade givit mig samma eller åtminstone mycket liknande svar om jag intervjuat dem vid ett annat tillfälle. Detta på grund av att mellan de sex olika intervjupersonerna löpte flera röda trådar trots att de var olika personer oberoende av varandra, att intervjuerna tog plats med flera veckors mellanrum samt att de utfördes vid olika tidpunkter på dygnet. Dessutom gav flera intervjupersoner liknande svar på ett flertal olika frågor trots att intervjuerna inte genomfördes samma dagar, samma veckor eller ens vid samma tidpunkter på dagen. Från det perspektiv att trovärdigheten är densamma som att en annan person ska kunna ställa samma frågor till samma personer och få samma svar är det oerhört svårt, för att inte säga omöjligt, att uppnå hög trovärdighet i denna form av undersökning.

Faktumet att de flesta intervjuer genomfördes hemma i mitt kök menar jag både kan ha bidragit till att trovärdigheten i intervjupersonernas svar ökat och minskat beroende på från vilket perspektiv man ser det. Från perspektivet att intervjuplatsen bör vara så neutral som möjligt för att inte endera parten ska känna sig mer bekväm än den andra drar min hemmiljö

naturligtvis ner trovärdigheten. Jag resonerade emellertid som så att jag själv ofta saknar den personliga relationen till exempelvis lärare och folk som förr intervjuat mig och att jag själv behöver denna kunskap om personen för att kunna öppna upp och prata om mig själv i ett personligt ämne som detta. Genom att intervjuerna genomfördes hemma hos mig gav jag dem den inblick i mitt liv och min person som jag själv förr saknat, vilket förhoppningsvis höjer trovärdigheten om inte till högre än så åtminstone till samma nivå som den skulle ha varit på en neutral plats. Jag upplever det som att perspektivet man intar bestämmer hur man ser på studiens trovärdighet.

Tillförlitligheten i svaren är jag övertygad om är hög då ämnet är ett sådant alla tänkt igenom åtminstone tämligen mycket och de flesta väldigt mycket. Den svaghet jag märkte hos mig själv i mitt utformande av intervjuguiden var att jag är alltför van vid akademisk svenska och ibland utformat mina frågor på det sätt att den som inte är van vid den akademiska svenskan hade svårt att förstå dem. Här har jag speciellt i åtanke min definition av etnicitet. Jag borde ha utformat min tolkning av Bjurströms (1998) definition och applicerat den på 'blattarna' innan jag utförde mina intervjuer istället för efteråt och presenterat denna för intervjupersonerna då den, för att den är mer konkret, i hög grad är lättare att förstå. Att jag inte gjort detta kan ha lett till att fler personer menat att blatte inte är en etnicitet eftersom Bjurströms (1998) definition är svår att ta till sig. Tillförlitligheten i svaren från de intervjupersoner som haft svårigheter att tillgodogöra sig Bjurströms (1998) definition på etnicitet kan därför ifrågasättas.

För att ge ett korrekt svar på punkten om blattarna identifieras av utomstående som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader i Bjurströms etnicitetsdefinition bort jag ha intervjuat personer som inte ingår i kategorin 'blatte', men på grund av viss tidsbrist har detta inte skett och jag får därför välja att beskriva huruvida mina intervjupersoner upplever att de, som blattar, identifieras av utomstående som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader.

1.4 Teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning

1.4.1 Teoretiska utgångspunkter

Det finns ingen enkel, klar och rak definition av etnicitet eller vad en etnisk grupp är. Forskarna skulle kunna delas in i två kontrasterande skolor; *the primordialist school* och *the modernist school*. *The modernist school* argumenterar för att etniska grupper i och med moderniseringen skulle försvinna. *The primordialist school* menar å andra sidan att etniska grupper är baserade på grundläggande solidaritetskänslor och kommer att fortsätta existera in i både moderna och postmoderna samhällen (Lema, 1993). Denna skola framhåller vidare att etnicitet i stort är en förlängning av blodsband som är förbestämt vid en persons födsel och som därmed inte formas aktivt under en persons livstid (Song, 2003). *The primordialist school* menar att etniska grupper skall definieras objektivt genom ett antal sociala kriterier. Fördelarna med detta synsätt är att man lätt kan studera och jämföra olika grupper, exempelvis traditionella och moderna levnadssätt. *The perennialist school* som ligger någonstans mittemellan *the modernist school* och *the primordialist school* menar att etniska grupper är baserade på sociala karaktärsdrag och istället skall definieras subjektivt av dess egna medlemmar. Vidare ses etnicitet som ett övergångsfenomen vars uttryck varierar beroende på situationen. Detta synsätt handskas lättare med exempelvis andra, tredje och fjärde generationen av en viss etnisk grupp (Lema, 1993) som inte passar in i *the primordialist school*:s strikta ramar. Trots att samtliga skolor har sina egna sätt att se på etniska grupper kan de enas om att etniska grupper är någon form av kulturella grupper som kan definieras på olika sätt (Lema, 1993).

1.4.2 Tidigare forskning

1.4.2.1 Bjurström, Erling; *Ungdomskultur som kamp om etnisk identitet*

Erling Bjurström är universitetslektor i medie- och kommunikationsvetenskap vid Högskolan Gävle/Sandviken. Han har bland annat publicerat en rad arbeten om medier, populärmusik, reklam, ungdomskultur och olika samhällsfrågor. Dessutom är han ledamot av regeringens barn- och ungdomsdelegation och svensk redaktör för den nordiska ungdomsforskningstidskriften *Young*. Främst har jag använt mig av etnicitetsdefinitionen i Bjurströms kapitel i *Ungdom, kulturmöten, identitet* redigerad av Ahmadi (1998). Bjurström menar att ungdomar idag inte längre övertar den äldre generationens etniciteter i lika stor

utsträckning som tidigare och att etnicitet i ungdomskulturen inte bara handlar om kulturarv och traditioner som förs vidare utan om något som omvandlas och ger upphov till nya identitetsmöjligheter.

1.4.2.2 Lema, Antoine; *Africa Divided*

Africa Divided (1998) var Antoine Lemas doktorsavhandling. Lemas huvudfråga handlar om vad som fick fem folkgrupper (Bahutu, Batutsi, Aluunda, Baluba och Igbo) i Afrika att övergå från att kallas folkgrupper till att kallas etniska grupper, det vill säga vad som skapar en etnisk grupp. Lemas slutsatser består av att de etniska grupperna han behandlat skapades socioekonomiskt genom gruvarbetet, slavhandeln och urbaniseringen samt sociopolitiskt genom delningen av Afrika, formandet av den postkoloniala statsapparaten och policyn om direkt och indirekt styre. I denna uppsats har jag använt mig av Lemas presentation av tre skolor som behandlar etniska teorier; *the modernist school*, *the primordialist school* och *the perennialist school*.

1.4.2.3 Rojas, Mauricio; *Sveriges oälskade barn*

Mauricio Rojas är docent i ekonomisk historia, verksamhetschef för Centrum för Valfärd efter Valfärdsstaten och vice VD för Timbro. Tidigare utgåvor inkluderar *Efter folkhemmet* och *I ensamhetens labyrint*. Till *Sveriges oälskade barn* intervjuade Rojas personer med utländsk bakgrund om ett flertal ämnen som påverkas av denna utländska bakgrund, bland annat om att vara svensk men ändå inte, om stigmatisering och solidaritet, om vi-och-dom-känslan, om aggressiviteten som utlopp för frustrationen och om att ha sina rötter i hela världen. En person Rojas valt att kalla för X berättar speciellt om sitt liv och sin resa tillbaka till hemlandet. I tonåren upptäckte X att han inte bara var svensk, mycket utav samhällets reaktioner på hur han såg ut och att hans ursprungslands betydelse i honom därutav växte. Sedan berättar Rojas vidare om X: s fysiska resa tillbaka till hemlandet och upptäckten av ett helt annat liv tillsammans med nyfunna släktingar och om X: s början till definieringen av sin egen identitet. Han beskriver bland annat i ett kapitel hur vi ungdomar med utländsk bakgrund, hur annorlunda och avvikande våra företeelser än må te sig för majoritetssamhället, är just det vi kämpar så hårt för att förneka; svenskar. Han menar även, och kanske just därför, att hans eget utanförskap som vuxen med utländsk bakgrund är en enkel kamp, inte för att den är lätt att vinna, utan för att det är lättare att finna sig i nederlaget då han, till skillnad från oss som vuxit

upp i Sverige, har minnen av hemlandet att fly tillbaka till när det känns svårt. Rojas ägnar dessutom en stor del åt att beskriva Sveriges etniskt homogena historia och hur den påverkar integrationsarbetet varefter han senare går in på vårt svenska samhälles strukturella diskriminering. Jag har använt mig av Rojas för att illustrera utanförskapet samt som bakgrundsmaterial.

1.4.2.4 Sernhede, Ove; *Ungdom och svart identifikation*

Ove Sernhede är docent i socialt arbete och föreståndare för Centrum för kulturstudier vid Göteborgs universitet. Sernhede har visserligen ett förflutet som ungdomsarbetare men har i huvudsak forskat om ungdomskultur och socialpedagogik. Kapitlet *Ungdom och svart identifikation* i *Ungdom, kulturmöten och identitet* redigerad av Nader Ahmadi behandlar svenska (inklusive de med utländsk bakgrund) ungdomars identifiering med afroamerikanerna och hip hop-kulturen i USA. Sernhede menar på att många ungdomar med utländsk bakgrund idag parallellställer sin egen situation med den av afroamerikanerna i USA och att hip hop-kulturen hjälper dem att formulera utanförskaps- och diskrimineringserfarenheter på samma gång som den blir ett alternativ till den svenska kulturen och det svenska samhälle som förpassat dem till en position som förlorare.

1.4.2.5 Song, Miri; *Choosing Ethnic Identity*

Miri Song föreläser i sociologi på University of Kent i Storbritannien. I *Choosing Ethnic Identity* jämför Song amerikanska och brittiska förhållanden gällande etniska minoriteter. Song skriver om etniska minoriteter har möjlighet att välja sina etniska tillhörigheter och om vilka alternativ som finns. Song för många intressanta resonemang och drar lika många lika spännande slutsatser, speciellt om formandet av panetniska grupperingar. Som exempel tar hon upp de olika folken som bodde på det land Européerna senare kom att kalla USA.

Because the US government lumped together various Native American tribes in the formation of their federal policies on 'Indians,' Native Americans gradually came to rely on a broad panethnic identity, by highlighting their pan-Indian status, in addition to their tribal affiliations (Song, 2003, s.86).

I Sverige idag görs samma sak. Personer med olika utländska bakgrunder och ursprung klumpas ihop till en grupp som idag benämns 'personer med utländsk bakgrund'.

While such categories may be initially unwanted in some cases, groups who are categorized together within larger panethnic rubrics can, in some cases, develop a real (though not necessarily lasting) sense of kinship with one another (Song, 2003, s.86).

Song fortsätter med att beskriva hur AIM (the American Indian Movement) använde sig av just denna panetniska identitet för att tillsammans kämpa mot regeringens avveckling av de olika stammarnas rättigheter. Jag har använt mig av Songs erfarenhet av formandet av panetniska identiteter i USA och England för att jämföra med svenska förhållanden samt som bakgrundsmaterial.

1.5 Fortsatt framställning

I kapitel två kommer jag att presentera de sex personer jag intervjuat och därefter, utifrån både deras intervjuvar samt tidigare forskning och annan litteratur jag tagit del av, gå igenom Bjurströms etnicitetsdefinition punkt för punkt. Under varje punkt tar jag upp både argument som stöttar och argument som går emot att blatte skulle kunna räknas som en etnicitet.

Kapitel tre är en analys av till vilken grad blatte kan räknas som en etnicitet utifrån tre olika skolor; the modernist school, the primordialist school samt the perennialist school.

I kapitel fyra följer slutligen en sammanfattning av uppsatsen och en slutdiskussion med frågor och tankar som väckts under uppsatsarbetet som inte skulle komma till rätta inom ramen för uppsatsarbetet men som jag hoppas och tror att läsaren kan uppskatta som tankekorn.

2 Avhandling av problemet

2.1 Presentation

2.1.1 Katarina

Katarina föddes i Tunisien 1983 och kom till Sverige vid två års ålder. Pappan är tunisier uppvuxen i Libanon och mamman är libanes. Själv anser sig Katarina vara en stolt libanes som älskar Sverige. Hon beskriver sig själv som en underbar, social blatte med väldigt bra

självförtroende. Hon är spontan, inte självisk, älskar livet och tar dagen som den är. Utöver detta är hon rätt flippig, flirtig och tror inte på kärlek. Katarina har aldrig varit tillbaka i Tunisien men har varit på semester i Libanon tre gånger. Båda föräldrarna är nu förtidspensionärer och Katarina själv arbetar på en snabbmatsrestaurang, ett jobb hon tycker är skit men där hon trivs med arbetskamraterna.

2.1.2 Jonnah

Jonnah föddes i Tyskland 1982. Båda föräldrarna är libaneser och innan hon kom till Sverige som sjuåring bodde hon i sex olika länder, däribland Libanon. Jonnah beskriver sig som jättesnäll och godhjärtad, flippig, underbar och social. Jonnahs båda föräldrar är sjukskrivna medan hon tar vikariat som bland annat barnskötare och elevassistent. Efter gymnasiet läste Jonnah även en ett års intensivbarnskötarutbildning med mångkulturell språkinriktning.

2.1.3 Oscar

Oscar är en trevlig musiker och världsmedborgare med latinamerikansk bakgrund. Han föddes i Sverige 1981. Snart därefter åkte familjen dock tillbaka till Chile, varifrån båda föräldrarna kommer. Oscar kom tillbaka till Sverige igen som åttaåring. Mamman arbetar idag som kock och pappan är chef för en avdelning på ett företag i Malmö. Oscar själv gick inte ut gymnasiet utan tog sitt diplom så kallat ”på gatan”. Med detta menar Oscar att han inte är obildad utan erhållit sin kunskap från sina livserfarenheter. Han arbetar för närvarande som fritidsledare och DJ. Sedan han som åttaåring återvände till Sverige har Oscar varit i Chile flera gånger och talar idag flytande spanska och menar på att han kan sitt land och sina rötter.

2.1.4 Johan

Johan kommer från Afghanistan där han föddes 1982. Han kom till Sverige 1989 och har aldrig sedan dess varit tillbaka i sitt hemland. Han läser på Malmö Högskola och ska efter denna utbildning påbörja en ytterligare på Lunds Universitet. På fritiden arbetar han ideellt på en fritidsgård på området han bor på, spelar fotboll och går ut och festar. Johans pappa var en ledande person inom militären i Afghanistan och är idag sjukpensionär på grund av krigserfarenheterna. Johans mamma hade aldrig möjlighet att varken arbeta eller gå i skolan i Afghanistan och har därför varit hemmafru i hela sitt liv.

2.1.5 Emma

Emma är halv svenska och halv peruanska. Pappan kommer från Peru och mamman från Sverige. Hon föddes i Sverige 1983 och beskriver sig själv som en snäll och pengagalen person som tycker om att leva. Emma har aldrig varit i Peru men ska dit för första gången i december. Emmas pappa arbetar inte för närvarande men är utbildad ingenjör och har studerat på universitet i tre olika länder. Emmas mamma gick ut grundskolan och har sedan arbetat på samma företag hela tiden. Emma själv fick barn vid 18 års ålder och läste sedan upp gymnasiet på komvux och arbetar sedan några månader tillbaka som chef för expeditionen på ett företag.

2.1.6 Orvar

Orvar är en somalisk ung man som föddes i Somalia år 1984. Båda föräldrarna är från Somalia och Orvar var bara fem år gammal när han kom till Sverige. Han har aldrig varit tillbaka i Somalia utan ska dit första gången i sommar. Orvars pappa var yrkesmilitär i Somalia och mamman arbetade på bank. Idag har mamman utbildat om sig till undersköterska. Orvar ska snart påbörja en fyra månader lång arbetsmarknadsutbildning som lastbilschaufför vilket han arbetat lite som tidigare också.

2.2 Blatte som etnicitet utifrån Bjurströms definition

2.2.1 Blattar ska föreställa sig ha ett gemensamt ursprung

I detta fall beror det sig på hur ursprung definieras. Alla blattar varken har eller föreställer sig ha samma geografiska ursprung, vilket förmodligen är det de flesta först tänker på, men de flesta har en annan form av ursprung gemensamt, situationen i hemlandet och anledningen till utvandring. Emma menar att de har det gemensamt att de kommit till Sverige från ett annat land där de haft det svårt och varifrån de kanske flytt. The Latin Kings är en av de ledande hip-hopgrupperna i Sverige. Medlemmarnas ursprungsetniciteter härrör från Sydamerika, men i *Rötter* där de just beskriver sina rötter och berättar varifrån de kommer, säger de även ”jag är från förorten” (The Latin Kings, 2000) som jag menar illustrerar just att varifrån ens egentliga ursprung än är, kan faktumet att man vuxit upp tillsammans med andra blattar väga upp för

och även bli starkare än ens egentliga eller ens föräldrars ursprung. Som Orvar också menar har yngre blattar mer gemensamt för att de inte kan prata sitt eget språk vilket leder till att de endast känner till det ställe de är på nu, den brytningen de pratar och den kulturen de skapat. Detta argument stöts av Kamali (1999) som menar att föräldrarna visserligen identifierar sig med sitt land medan ungdomarna dessutom identifierar sig med det område de bor i. Ålund (1997) menar därtill att det i urbana miljöer kan växa fram nya mångkulturella, hybrida och synkretiska urbana etniciteter. Johan berättar vem han räknar som blatte i termer av varifrån man bör komma för att räknas som blatte enligt honom:

Egentligen räknar jag inte polacker och ljushyade människor med blont hår som blattar för det känns, de kan lätt blanda sig med svenskar, men vi säger araber och i araber ingår då afghaner, iranier och hela köret. Jag tror alla i de länderna, de är fattiga...(Johan)

Jannah avgränsar inte blattarnas ursprung lika specifikt som Johan, men menar ändå att alla som är mörkhåriga är blattar vilket innebär för att räknas som blatte måste man komma från någon av de delar av världen där folk har mörkt hår. Katarina menar först på att en blatte är vem som helst som kommit från ett annat land än Sverige, men fortsätter vidare med att säga att hon tror att folk generellt inte först tänker på filippiner, polacker och albaner som blattar utan att det i Malmö är araberna som pekats ut som blattar. Oscar vill inte närmare definiera vilket ursprung en blatte bör ha mer än på följande sätt:

För mig personligen, en blatte har någon sorts etnisk bakgrund, och då menar jag inte att min mormor var halvpolsk. (Oscar)

I vissa av ovanstående fall har intervjupersonerna angivit relativt vaga definitioner av blattars ursprung, dock finns avgränsningarna.

Rojas (2001) ser ursprunget och den nationella tillhörigheten från en annan vinkel. Han skriver att de berörda ungdomarna åker tillbaka till sina "hemländer" och försöker kalla sig själva för sina olika "ursprungsetniciteter" men egentligen är de svenskar på ett annorlunda sätt (Rojas 2001), kanske som svenska blattar. Rojas (2001) menar vidare att Sverige och det svenska samhället måste ge upp den idealbild det har av sig självt och utkämpa en kamp för att komma i takt med sig självt och skapa en ny nationell identitet där dessa ungdomar får plats. I sina intervjuer med ungdomar erfor Rojas (2001) det min hypotes går ut på, att

ungdomarna han intervjuade inte ville bli kallade varken svenskar eller invandrare, utan utlänningar.

Det är en mycket viktig markering, ett grundläggande avståndstagande från allt vad "invandreriet" innebär. Utlänning, dvs utomstående, annorlunda, avvikande, främling, icke-svensk, det är så de definierar sig själva. (Rojas, 2001, s.19)

Viktigt att notera är att samtliga ungdomar definierade sig som 'utlänningar' tillsammans, över kulturgränserna. Detta att kalla sig för utlänning och inte svensk eller "ursprungsetnicitet" återkommer igen senare i *Sveriges ölskade* barn. I intervjuerna Rojas (2001) genomförde framkommer också en stark gruppsolidaritet och –identitet mellan de ungdomar med utländsk bakgrund som vuxit upp i Sverige, till skillnad från mellan de som kommit hit efter barndomen. Dessa ungdomar skiljde sig tydligt åt i både bakgrund och utseende men hade hittat varandra i det annorlunda och i det avvikande (Rojas, 2001).

2.2.2 Föreställningen om detta gemensamma ursprung ska ha reproducerats över flera generationer

I detta fall menar jag att blattarna inte varit en grupp länge nog för att hinna reproducera denna möjliga föreställning över flera generationer. Invandring till Sverige har funnits i alla tider, mer eller mindre, men det är inte förrän de senaste decennierna den fått en betydelse i den svenska samhällsdebatten och en speciell plats på den politiska agendan. Om ingenting förändras i framtiden mellan svenskars syn på personer med utländsk bakgrund som en grupp och blattars relaterande till varandra på grund av ett på sätt och vis föreställt gemensamt ursprung finns dock möjligheten. I Rojas (2001) intervjuer med ungdomar med utländsk bakgrund framkommer av ett citat av en av intervjupersonerna att han i framtiden kommer att uppfostra sina barn till att veta att de är svartskallar, för att de inte ska bli chockade när folk kommer med kommentarer. Jag anser att detta speglar hur blatte kan komma att bli en etnicitet i framtiden. Denna person är visserligen bara en röst men det syns inga motröster i boken och en röst som den är alltid värd att höras på.

2.2.3 Blattarna ska kunna identifiera sig själva som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader

I kulturella särdrag och skillnader räknar jag in språk, seder, religion och traditioner, några av de punkter Bjurström (1998) satt upp. Det som förenar blattar på denna punkt är att de flestas

religioner, seder, traditioner och språk skiljer sig från svenskarnas. De har här en möjlighet att förenas trots olikheter sig emellan tack vare likheterna i att vara annorlunda från majoritetssamhället. Som Song (2003) beskriver har det i USA formats en panetnisk grupp "Indian" som innefattar olika stammar av de folk som från början bodde på det land som idag är amerikansk mark. De olika stammarna fick påtvingat sig av majoritetssamhället ännu en etnisk identitet som 'indian' vilket låter alltför bekant i referens till olika invandrargrupper under termen 'invandrare' eller 'person med utländsk bakgrund' i Sverige idag. Johan har följande att säga om blattars gemensamma kultur:

Blattekultur kan jag bara säga ett ord: falafel! Det är blattekultur. Vad tycker du, falafel, ayran, kebab och hela köret, och musiken, stilen blattar har är en helt annan stil. Det ska vara BMW för hela kalaset. Det ska vara stil och det ska vara en blondin bredvid. Det är blattekultur. Alla blattar tycker om sånt. /.../ Utseendet är den största skillnaden [mellan svenskar och blattar] och därefter kultur och tradition. Vi gör helt andra saker än vad svenskarna gör. De gör helt andra saker än vad vi gör. Oftast så tycker vi vad de gör är väldigt löjligt till exempel små grodorna, hoppa runt kring sånt där är pinsamt men de kan tycka att när vi slaktar en get på balkongen är lite konstigt så det är stora skillnader. Vi är människor från helt andra delar av världen. Vissa är mer utvecklade, andra mindre. I mitt land är vi på 1300-talet. Vår nationalsport är vuxna män som sitter på hästar och har en död get som de försöker sticka med en pinne och dra iväg och när jag kom hit så var nationalsporten fotboll och jag tänkte "Va? Ingen get? Vad är detta?" (Johan)

Orvar menar att det är en skillnad i inställning mellan svenskar och blattar:

Jag tror det bara är en viss mentalitet. Det som är mitt är ditt, inte bara mitt, mer avslappnat. Man är den man är. Man är högljudd, har känslor och pratar och sånt. Man är lite mer så, blattestil /.../ Vi är varmare i blodet bara. Hur ska man förklara det på ett bra sätt? Skillnaden är att mitt är ditt. Det är en stor skillnad jag märkte i lumpen att en [blatte] hade en packe cigaretter på en slutövning och han gav ut alla cigaretter så man kunde ta från honom. Om en svensk hade, han kunde ta av dig. Sen när du skulle ha av honom var det krångligt. (Orvar)

Katarina beskriver skillnaden som hon ser den mellan blattar och svenskar:

Blattar i sig är väldigt livliga, asså om man jämför med svenskar. Om man ställer en utländsk människa och en svensk människa och låter dem liksom göra samma uppgift så tror jag att en blatte gör det på ett mer livligt sätt än en svenne gör. Asså deras [svenskarnas] all dagliga liv är liksom titta på tv, jobba, läsa tidningen, äta frukost. Asså de bara vräker i sig medans en utlänning verkligen går ut, gör någonting, lever upp sitt liv. (Katarina)

Emma säger som följande att blattar visserligen har olika geografiska ursprung men att de i Sverige ändå blir en etnisk grupp. "Jag känner mig som en blatte" (Emma). Oscar beskriver

sig själv som en världsmedborgare. Han menar att han själv är latinamerikansk men kommer från Sverige och är intresserad av arabisk och romsk kultur. ”Jag är en liten del av varje” (Oscar), menar han, utan att lägga någon större vikt på den svenska kulturens inflytande över honom. Han menar själv att han aldrig varit intresserad av den svenska kulturen och att den inte spelat en biroll i hans liv. ”Den står inte ens med i texterna i slutet av filmen” (Oscar).

Johan var visserligen den enda av intervjupersonerna som direkt sa att blatte är en etnisk grupp, att det definitivt finns en blattekultur och som därtill klart och tydligt definierade den med glädje och stolthet. Emma kunde också konstatera att personer med utländsk bakgrund blir till en etnisk grupp när de kommer till Sverige, oavsett geografiskt ursprung. Däremot, trots att de övriga inte ansåg att blatte var en etnisk grupp eller att det fanns en speciell blattekultur, pratade samtliga om sig själva som blattar. På så sätt ser de allihop sig själva som blattar och kan ofta redogöra för vad en blatte är för något, hur denne uppför sig och hur andra ser på dem. På så sätt kan blattarna ändå se sig själv som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader.

En av mina egna iakttagelser är den nya ungdomsslangen som innehåller många låneord från de stora invandrargruppernas hemspråk; blattesvenskan. Detta sätt att prata på är visserligen långt ifrån ett språk, men det har tendenser och möjlighet till vidare utveckling i framtiden. Orvar tror dessutom att det i framtiden kommer att vara någon form av utländsk dialekt i regionen istället för skånskan. En tidning, Gringo, ges idag ut på denna nya form av svenska. Gringo fick Stora Journalistpriset 2005 i kategorin Årets nykomling. I tidningen presenteras i varje nummer ett antal så kallade ”nya svenska ord”. På Redline Records hemsida (www.redlinerecords.com) finns även ett lexikon mellan vad de kallar slang och svenska. Denna så kallade slang är dock mycket stora likheter med det jag kallar ”blattesvenskan”, med andra ord bygger de ord som presenteras i lexikonet på Sveriges stora invandrargrupper språk.

2.2.4 Blattarna ska identifieras av utomstående som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader

Emma menar på att den negativa bild media speciellt ger ut av personer med utländsk bakgrund har medfört att hon ofta tänker på vilken sorts svenska hon pratar och föredrar att prata en ”bättre” svenska för att inte bli behandlad som en blatte. Oscar ger sin bild av hur han

anser att samhället ser på den grupp han anser sig tillhöra, svartskallegruppen som han själv kallar den:

Jag tillhör en minoritet. Jag tillhör den gruppen som folk inte vill snacka om. Jag tillhör den gruppen som inte vill hamna, som inte vill hamna på förstasidan. Jag tillhör den gruppen som de debatterar i SVT om ibland och den gruppen som TV3 försöker svartmåla när det gäller ungdomsgång och kriminalitet. (Oscar)

Katarina talar om att hon blev tillfrågad av svenska arbetskamrater om betydelsen av låten *Boro Boro* av Arash som är perser för att de trodde att libaneser och perser pratade samma språk. Detta tyder på att svenskar lätt blandar ihop olika personer med utländsk bakgrunds geografiska ursprung och inte anser det vara speciellt viktigt varifrån man kommer. Dock var de väl medvetna om att Katarina inte var svensk. Detta stötts av Song (2003) som menar att det är landet som spelar en viktig roll i formandet av etniska kategorier. I individuella fall görs dock ibland tafatta försök att se den egentliga ursprungsetniciteten, men trots att de utomstående lär känna denna ena individ fortsätter de att döma resten av individerna som passar in i deras stereotypiska kategori enligt den bild samhället och framförallt media ger ut. Orvar illustrerar detta:

Förklarar man sig förstår de bättre men de tror ändå inte på en innerst inne, eller de kanske tror just på dig men de tror inte på resten (Orvar).

Johan förklarar att diskriminering är något han erfar varje dag i sitt liv och att det beror på att svenskar har den förutfattade meningen att blattar är kriminella.

Föreställningen om att personer med utländsk bakgrund är kriminella stötts av Mauricio Rojas (2001) som förklarar att det svenska folket, massmedia, myndigheter och politiker delar föreställningen om personer med utländsk bakgrund som ett problem vilket leder till ungdomarnas både brottslighet och våldsbägenhet. Med detta menas alltså inte att kriminalitet är en del av kulturen men att det ses så av "samhället" i form av ovanstående instanser. Tendensen att, i en kulturkonfliktssituation, spela ut det ena normsystemet mot det andra i syfte att få kortsiktiga fördelar utan att egentligen känna sig bunden av något av dessa värdesystem är ett reaktionsmönster som anses vara typiskt för dessa ungdomar (Rojas, 2001). Detta illustrerar hur ungdomar med utländsk bakgrund är något annat än svenska eller "ursprungsetnicitet".

Samtliga intervjupersoner svarar 'ja' på frågan om de tror att andra ser dem som blattar.

2.2.5 Både blattarna själva och utomstående ska kunna bestämma vem som är blatte enbart genom att se på personen (fysiska kännetecken)

På denna punkt upplevde jag att det inte finns några som helst funderingar. Samtliga intervjupersoner menade att alla, både blattarna själva och utomstående (svenskar), kan se vem som tillhör gruppen. Emma beskriver en blatte på följande sätt: "så länge man inte är blond och blåögd är man blatte, det är ju utseende" (Emma). Jonnah menar att en blatte är mörkhårig, mörk i ansiktet och har bruna ögon medan Orvar uttrycker något som kan tolkas som att det framförallt är de utomstående som definierar vem som är blatte: "alla som har svart hår och som de kollar snett på kan väl kallas blatte". (Orvar) Johan framför följande:

Jag går definitivt in i kategorin blatte. Så länge jag har mörkt hår på huvudet och på andra ställen på kroppen så ingår jag i den kategorin. Så länge folk ser fysiska skillnader på mig och svenskar så ingår jag i den kategorin. (Johan)

Rojas (2001) menar på att trots att invandringens sammansättning ändrat karaktär sedan arbetskraftsinvandringen på 1960-talet finns fortfarande tendensen att se personer med utländsk bakgrund som 'mörkhyade invandrare'.

2.2.6 Blattar ska förfoga över vissa mer eller mindre bestämda territorier

Blattar förfogar idag inte över vissa territorier, men det finns förorter, stadsdelar och områden i Sverige idag där blattar utgör en stor majoritet. Jag har själv erfarit att många svenskar gärna styr exempelvis söndagspromenaden runt dessa områden istället för igenom då de är rädda för folket som bor där. Emma gör en distinktion mellan svenskar och blattar avseende bostadsområden:

Då vill jag hellre leva som en svensk. Jag vill hellre leva i ett hus med hund och barn och bo i ett svenskt, fint område än att bo på [område] eller [område]. Det vill jag verkligen. (Emma)

Johan menar själv att han alltid bott i vad han kallar ett 'blatteområde' och därför inte kan känna sig svensk. Med räddningstjänst som dessutom sällan vågar utföra sina arbeten utan polisbevakning på grund av stenkastning mot dem i exempelvis Rosengård i Malmö (Brandoné, 2005) jagas även myndigheter ut ur områdena varför blattar på sätt och vis förfogar över dessa territorier. Att boendesegregationen tillsammans med språkhandikappet

ofta anses resultera i asociala beteenden och våldsytringar (Rojas, 2001) tyder på att bostadsområden med hög invandratäthet tillhör de med utländsk bakgrund. Dessutom ser Rojas (2001), utifrån att ha granskat tidningsartiklar efter Stureplansmorden, att många pekar på att det är ett problem att många personer med utländsk bakgrund bor i samma område och att de därmed utvecklar ett liv vid sidan av det svenska samhället. Rojas (2001) fortsätter vidare med det så kallade problemet med invandratäta områden. Majoriteten av det svenska folket menar på att dessa invandratäta områden behöver massiva insatser i form av både socialvård, lag och ordning (Rojas, 2001). Med denna synvinkel beskriver Rojas (2001) även hur utomstående ser på hur ett område kan vara så format av personer med utländsk bakgrund att hela bostadsområden behöver de insatser som är riktade gentemot personer med utländsk bakgrund.

2.2.7 Blattar ska utöva endogami

Om det gjorts några forskningar på gifte inom den egna gruppen gällande blattar har det förbigått mig. Av denna anledning väljer jag att inte uttala mig om blattars möjliga endogami.

3 Analys

3.1 Blatte som etnicitet utifrån the modernist school

Utifrån *the modernist school* finns ingen tvekan om att blatte inte kan ses som en etnicitet. Det enda som går att diskutera inom denna skola är huruvida vårt nutida samhälle genomgått denna modernisering eller inte. Enligt Giddens (1997) kan moderniteten grovt sett tolkas som den industrialiserade världen. Eftersom en så pass framstående sociolog som Giddens menar att moderniseringen av vårt samhälle tagit plats kan etniska grupper utifrån *the modernist school* inte överhuvudtaget existera varför det inte kan råda någon som helst tvekan om blatte är en etnisk grupp eller inte. Om *the modernist school* menar att etniska grupper inte kan existera kan blatte inte förstås som en etnisk grupp utifrån någon synvinkel.

3.2 Blatte som etnicitet utifrån the primordialist school

The primordialist school anser att en etnisk grupp bör bedömas objektivt utifrån ett antal sociala kriterier. På detta sätt är det möjligt att studera och jämföra olika grupper. Till

skillnad från *the modernist school* ser *the primordialist school* dock att etniska grupper kommer att fortsätta existera in i både moderna och postmoderna samhällen. Som kriterium har jag använt mig av Bjurströms (1998) definition av etnicitet och applicerat denna på blattar. Nedan presenteras återigen min tolkning av Bjurströms (1998) definition av etnicitet och min applicering av denna på blattar:

- Blattar ska föreställa sig ha ett gemensamt ursprung;
- föreställningen om detta gemensamma ursprung ska ha reproducerats över flera generationer;
- blattarna ska kunna identifiera sig själva som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader;
- blattarna ska identifieras av utomstående som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader;
- både blattarna själva och utomstående ska kunna bestämma vem som är blatte enbart genom att se på personen (fysiska kännetecken);
- blattar ska förfoga över vissa mer eller mindre bestämda territorier och/eller
- blattar ska utöva endogami.

För det första, som jag nämnde redan vid definitionen av etnicitet och som jag nu i analysen särskilt vill betona är det mycket svårt att definiera vad en etnisk grupp är för något. Utöver det menar Bjurström inte att en grupp måste uppfylla samtliga av hans kriterier för att räknas som en etnisk grupp.

Utifrån denna skola och Bjurströms definition på etnicitet ser man att blattar stämmer in på tre av sju punkter på de sätt att blattar kan identifiera sig själva som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader, att blattar identifieras av utomstående (svenskar) som ett speciellt folk med kulturella särdrag och skillnader samt att både blattarna själva och utomstående kan bestämma vem som är blatte enbart genom att se på personen.

Eftersom Bjurström (1998) menar att samtliga kriterier inte måste vara uppfyllda för att räknas som en etnisk grupp, menar jag att man kan stryka kriterier som exempelvis att blattar måste utöva endogami.

Kvar finns endast, som jag ser det, ett problematiskt kriterium; att blattar måste dela ursprung, och även i detta kan man se gemenskaper i ursprungen i form av upplevelser i hemländerna och anledningarna till migration som många blattar delar. De har dessutom det geografiska ursprung gemensamt att de inte kommer från vissa delar av världen, som exempelvis Västeuropa.

Att denna föreställning om ett gemensamt ursprung ska ha reproducerats över flera generationer och att blattarna inte varit i Sverige länge nog för att hinna reproducera detta gemensamma ursprung betyder inte att detta inte kommer att ske inom de närmsta decennierna om ingenting i situationen förändras.

Vad avser blattars territorium anser jag det för det första att det inte är ett av de tyngre argumenten då det finns ett flertal folkslag i världen som räknas som etniska grupper trots avsaknad av territorium som exempelvis palestinier, kurder, indianer i USA beroende på om man definierar reservat som territorium samt judar innan Israel skapades. Därtill finns det ändå tecken på att blattar förfogar över egna territorier då många svenskar (oftast oberättigat) är rädda för att besöka vissa områden i storstäderna och nu relativt nyligen då stenkastning mot polis, brandkår och räddningstjänst gått så långt att räddningstjänsten inte längre vågar utföra sina arbetsuppgifter utan polisbeskydd i exempelvis Rosengård i Malmö.

I stort utifrån denna ovanstående analys av Bjurströms definition av etnicitet och utifrån *the primordialist school*: s synvinkel drar jag slutsatsen att blatte med endast viss liten tvekan är en etnicitet där tvekan ligger i framtidsutsikterna vilka beror på om blattarna fortsätter odla myten om ett gemensamt ursprung och fortsätter förfoga mer och mer över territorierna. Om blattar dessutom till större delen utövar endogami tar det inte lång tid innan blatte utan tvekan kommer att kunna ses som en etnicitet.

Enligt Song (2003) inkluderas även i *the primordialist school*: s synsätt att etnicitet ses som en förlängning av blodsband, det vill säga något som är förutbestämt vid en persons födsel och inte något som formas aktivt under en persons livstid. Med denna hake är det svårare att hävda att blatte är en etnicitet även utifrån denna skola. Om blattar gifter sig inom gruppen tar det dock inte lång tid innan blatte kan räknas som en etnicitet för att med endogami kommer blodsband att följa. Å andra sidan menar Bjurström (1998) att i takt med att ungdomar utvecklar nya identiteter utmanas dessa traditionella föreställningar om etnicitet som något

man föds med och bär med sig genom livet, vilket gör det lättare att hävda att blatte är en etnicitet utifrån *the primordialist school*.

3.3 Blatte som etnicitet utifrån the perennialist school

The perennialist school menar att en etnisk grupp är baserad på sociala karaktärsdrag och att dessa grupper bör definieras subjektivt av de egna medlemmarna. Synsättet att etnicitet är ett övergångsfenomen vars uttryck varierar beroende på situationen gör det lättare att passa in både andra och tredje generationen, till skillnad från de strikta ramar som *the primordialist school* sätter upp (Lema, 1993).

Johan och Emma var de två som menade att blatte var en etnisk grupp. Katarina beskrev sig själv som libanes och inte som blatte till skillnad från Jonnah som såg sig som både libanes och blatte. Oscar och Orvar menade att de i sina hemländer ansågs vara svenskar och i Sverige chilenare/somalier och blattar. Johan kom till slutsatsen att han var blatte då han varken var svensk eller afghan och Emma såg sig som peruan på sitt eget sätt men att hon varit blatte när hon var yngre. Däremot kan jag se att det är svårt att själv sätta ett "stort ord" som etnicitet på en grupp som blattar. Dessutom, som jag skrev i 'Studiens resultat tillförlitlighet och trovärdighet' påverkade min alltför stora vana vid akademisk svenska utformandet av frågan om intervjupersonerna ser blatte som en etnicitet så starkt att trovärdigheten i vissa intervjupersoners svar måste ifrågasättas.

Utifrån *the perennialist school*: s synsätt att medlemmarna i gruppen själv ska bestämma om blatte är en etnisk grupp eller inte lutar intervjupersonernas egna svar mer åt ett nej än ett ja. Å andra sidan kan jag som intervjuare se något annat i sättet de talar om sig själva som blattar på det sätt att alla definierar sig som blattar. Detta faktum tyder ändå på att de ser sig som en grupp.

4 Slutdiskussion

4.1 Slutsats och sammanfattning

Jag började arbetet med hypotesen att blatte inte är en etnicitet men visar tendenser på att vara det eller åtminstone ha potential att bli det i framtiden. Med tre olika skolor som utgångspunkt kan slutsatsen dras att blatte inte är en etnicitet utifrån the modernist school, att blatte har starka tendenser till att vara en etnicitet utifrån the primordialist school och kan bli det i framtiden och att blatte är en etnicitet utifrån the perennialist school beroende på vilket sätt man ser på det. På så sätt bevisar slutsatsen min hypotes då två av tre skolor ser tendenser till att blatte skulle kunna vara en etnicitet, eller åtminstone kunna utvecklas till att bli en etnicitet i framtiden. Det var *the primordialist school*: s sätt att definiera en etnisk grupp med strikta kriterier det sätt som tilltalade mig mest redan från början innan jag visste vilka resultat jag skulle få fram varför jag valt att betona den något mer. Händelsevis visade det sig också vara den skola som till högst grad kan hävda att blatte är en etnicitet trots hindret med blodsband vilket kan komma att försvinna i framtiden med endogami. I vilket fall som helst är etnicitet en politisk och kulturell konstruktion (Sernhede i Ahmadi, 1998) där frånvaron av blodsband inte kan anses vara ett fundamentalt hinder.

4.2 Diskussion

Jag anser att man kan vara invandrare och/eller ha utländsk bakgrund utan att vara blatte. För mig, och för vad jag upplever som i de flesta andra blattars mening, är inte exempelvis norrmän, briter eller vita amerikaner som bor i Sverige blattar. Jag själv anser att en blatte är en person som:

- avviker utseendemässigt i hud- och/eller hårfärg från svenskar;
- har hela eller en del av sitt ursprung utanför den industrialiserade världen;
- har spenderat åtminstone större delen av sitt liv i Sverige;
- är och/eller har vuxit upp som arbetarklass eller lägre;
- har vuxit upp i ett område med hög invandrartäthet och social utslagning och/eller
- relaterar till andra personer med utländsk bakgrund som stämmer in på denna definition.

Medborgarskap är irrelevant i sammanhanget och ursprunget vill jag inte närmare definiera eftersom det i min mening beror på hur man relaterar till sitt ursprung. Precis som med

Bjurströms (1998) definition av vad en etnisk grupp är, är det inte ett krav att samtliga ovanstående kriterier uppfylls. Detta av det skäl som är angivet i uppsatsen, att det är svårt att definiera vad en etnisk grupp är för något och att det inte finns någon vedertagen definition på vad etnicitet är.

En hypotes jag bildat mig utav intervjuerna till denna uppsats är att de som är säkra i sina etniska identiteter känner sig som just libanes/chilenare/afghan/peruan/somalier medan de som inte är säkra i sina etniska identiteter känner sig som blattar. Om det ingick i skrivandet av en c-uppsats att ge ett råd till Sverige hade det varit att satsa på ungdomar med utländsk bakgrunds etniska identiteter och att utveckla stoltheterna i dessa. Både kulturellt och språkligt stöd är viktigt i detta sökande efter sina etniska och kulturella identiteter. Med språkligt stöd menar jag inte ett förstärkande av det svenska språket och jag menar inte bara hemspråk åt dem som har ett annat modersmål än svenska utan kulturellt hemspråk, det vill säga att man ska ha rätt att lära sig sitt eller sina ursprungsspråk om man känner en samhörighet med ett ursprungsland, alternativt flera ursprungsländer. För de som är som jag, osäkra i sina etniska identiteter, vare sig det beror på att man har flera etniska identiteter och inte kan hitta rätt i dem eller på att man inte kan åka tillbaka till sina ursprungsländer på grund av krig eller ens egen ekonomi, ligger blatteidentiteten nära till hands att ta till sig. Blatteidentiteten är en utanförskapsidentitet som bottnar i en ofantligt stor frustration vare sig den yttrar sig i stenkastning mot räddningstjänst eller, som jag kan se det, tidningen Gringo. Det är samma revolution som tar sig olika yttringar. Ordet revolution kan kännas stort och främmande men så som jag bedömer klimatet vara bland intellektuella blattar är att revolution är det som behövs för att få Sverige och svenskar att förstå och acceptera oss så som vi är. Det är lätt att tro att en revolution måste vara våldsam och blodig men det behöver den inte vara. Gringo är exempelvis en del i en sådan revolution. ”Gringo är det Sverige vi vill ha i miniatyr. /.../ Det är ett embryo till en folkrörelse som ska revolutionera Sverige” (Gringo, 2005, s.7). Mycket av den svenska hip hop som idag ges ut är också delar av denna revolution och Sverige har mycket att lära av både det Gringo skriver och det hip hop:arna säger.

5 Källförteckning

5.1 Monografier

- Giddens, Anthony (1997) *Modernitet och självidentitet*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB
- Halvorsen, Knut (1992) *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Kamali, Masoud (1999) *Varken familjen eller samhället: en studie av invandrarungdomars attityder till det svenska samhället*. Stockholm: Carlsson
- Kvale, Steinar (1997) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Lema, Antoine (1993) *Africa Divided. The Creation of "Ethnic Groups"*. Lund: Lund University Press
- Rojas, Mauricio (2001) *Sveriges oälskade barn. Att vara svensk men ändå inte*. Stockholm: Brombergs Bokförlag AB. Andra upplagan.
- Song, Miri (2003) *Choosing Ethnic Identity*. Cambridge: Polity Press.
- Ålund, Aleksandra (1997) *Multikultungiendom: kön, etnicitet, identitet*. Lund: Studentlitteratur

5.2 Antologier

- Bjurström, Erling (1998) *Ungdomskultur som kamp om etnisk identitet*. i Ahmadi, Nader (red.): *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber AB
- Sernhede, Ove (1998) *Ungdom och svart identifikation. Om unga invandarmäns utanförskap och motståndskulturer*. i Ahmadi, Nader (red.): *Ungdom, kulturmöten, identitet*. Stockholm: Liber AB

5.3 Tidskriftsartiklar

- Brandoné, Bodil (2005) "Brandbil möttes av stenkastare" *Sydsvenska Dagbladet*, den 30 mars 2005
- Gringo (2005) "Välkommen till Gringovärlden" *Gringo*, nr.3 2005
- Vázquez Diaz, René (1984) "Rastänkandet – en kuriös historia". *Arbetet*, den 29 maj 1984

5.4 Officiella tryck

- MIS 2002:3 *Personer med utländsk bakgrund, Riktlinjer för redovisning i statistiken*, Statistiska Centralbyrån

5.5 Övriga källor

5.5.1 Internet

- Redline Records hemsida <http://www.redlinerecords.se>
- Svenska språknämndens hemsida <http://www.spraknamnden.se>

5.5.2 Musik

- The Latin Kings (2000) *Rötter* på albumet *I skuggan av betongen*

5.5.3 Uppslagsverk

- Nationalencyklopedin (1994) Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker AB

6 Appendix

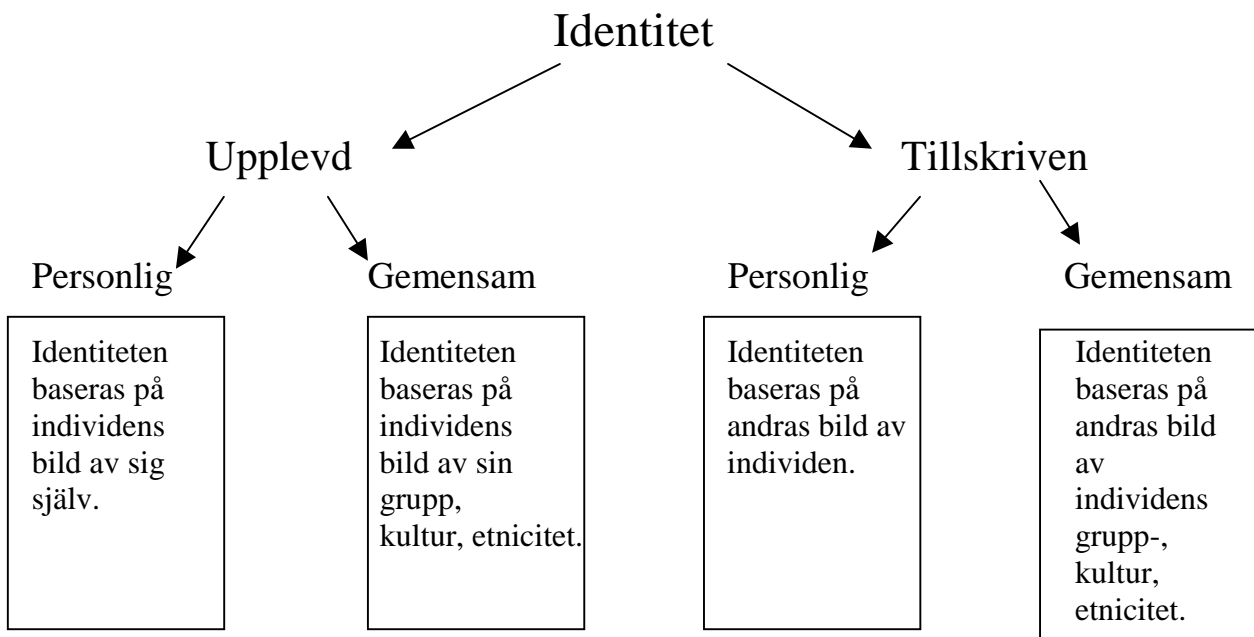
6.1 Appendix 1. Intervjuguide

- Vad heter Du?
- Vilket år är Du född?
- Vilket område bor Du på?
- Kan du berätta lite om Dig själv, vem är Du?
 - o "Var kommer Du ifrån?"
 - Vilket land föddes Du i?
 - Vilket/Vilka länder kommer Dina föräldrar ifrån?
 - (Hur gammal var Du när Du kom till Sverige?)
 - Hur mycket tid har Du spenderat i Ditt "hemland" och på vilket sätt (semester/kort- el. långtidsboende)?
 - o Vilka utbildningar och yrken har Dina föräldrar?
 - o Vilka utbildningar och yrken har Du/har Du haft?
 - Hur länge har Du gått i skolan?
 - Vilken inriktning på gymnasium/universitet?
 - o Vad gör Du nu (skola, arbete, inget etc.)?
 - o Vad har Du för fritidsintressen
- Hur upplever Du Din personliga identitet?
- Hur upplever Du den identitet "Din" grupp har?
- Hur upplever Du att andra ser Dig?
- Hur upplever Du att andra ser "Din" grupp?

- Tycker Du att kulturer spelar någon roll i Ditt liv?
 - o Vilka kulturer tycker Du att Du har del i?
- Spelar olika kulturer olika roller i Ditt liv?
 - o Vilka kulturer spelar vilka roller i Ditt liv?
- Kan Du peka på en kultur som är viktigare för Dig än någon annan?
 - o Vilken kultur är viktigast för Dig?
 - o På vilket sätt?

- I ditt identitetssökande, har Du även letat efter Din roll ur ett etniskt perspektiv (inkl. blatte i Sverige i jämförelser med Du som svensk och Du som "ursprungsetnicitet")?
- Vad är en blatte? / Vad krävs för att man ska räknas som blatte?
 - o Anser Du att Du ingår i kategorin 'blatte'?
 - o Tror Du att andra anser att Du ingår i kategorin 'blatte'?
 - o Vilken roll spelar blattekulturen för Dig?
- Har medias och myndigheters sätt att se alla invandrare som en grupp påverkat Dig?
- Är det någon skillnad på att vara svensk och att vara blatte?
- Är det någon skillnad på att vara libanes/chilenare/afghan/peruan/somalier och blatte?
- Skulle Du främst beskriva Dig som (kan Du välja?) svensk, "ursprungsetnicitet" eller blatte?
- Något Du vill tillägga? Några kommentarer/ändringar?

6.2 Appendix 2. Identitet

6.3 Appendix 3. Definition av etnicitet

Anser Du att blatte är en etnicitet utifrån denna definition?

Nader Ahmadi (red.); Ungdom, kulturmöten, identitet, s.119-120

I den moderna antropologin, etnologin och kulturvetenskapen avgränsar man i de flesta fall etniska grupper på följande sätt:

- föreställningen om ett gemensamt ursprung har reproducerats över flera generationer
gruppmedlemmarna identifierar sig själva och identifieras av utomstående som ett speciellt folk med hänvisningar till kulturella särdrag och skillnader

gemenskapen inom en etnisk grupp kan dock vara baserad på en rad olika element som t.ex.:

- språk
- religion
- traditioner
- seder
- ras
- fysiska kännetecken

På motsvarande sätt kan gränserna gentemot utomstående vara mer eller mindre markerade t.ex. i form av territoriella avgränsningar eller endogami (gifte inom den egna gruppen).